

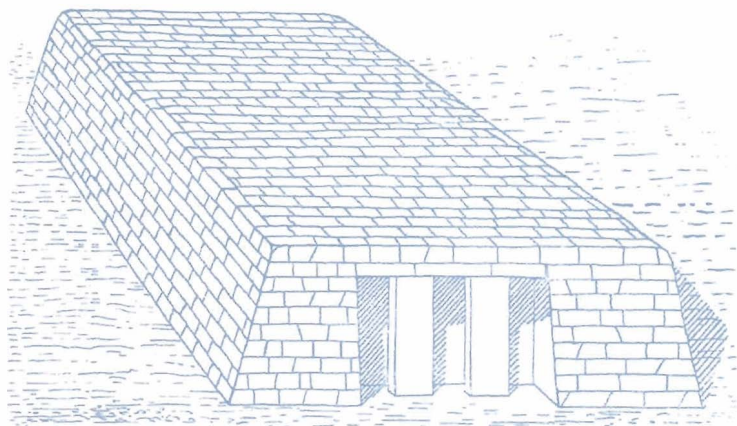
Съдържание

Въведение	6	Ислям	166
		Романски стил	184
		Готика	200
		Ренесанс	228
		Барок и рококо	256
		Паландианизъм	272
		Неокласика	284
		Живописен стил	304
		ЕЛЕМЕНТИ НА АРХИТЕКТУРАТА	310
		Куполи	312
		Колони	314
		Кули	316
		Арки и аркади	318
		Входове	320
		Прозорци	322
		Фронтони	324
		Покриви	326
		Засводяване	328
		Стълбища	330
		Речник	332
		Библиография	342
		Индекс	345
ГРАМАТИКА НА АРХИТЕКТУРАТА	10		
Древен Египет	12		
Вавилон, Асирия, Персия	28		
Ранна и класическа Индия	40		
Ранен и династически Китай	54		
Доколумбова архитектура	76		
Предкласическа епоха	86		
Древна Гърция	94		
Древен Рим	122		
Раннохристиянска и византийска архитектура	148		

Древен Египет 3200 – 30 г. пр.Хр.

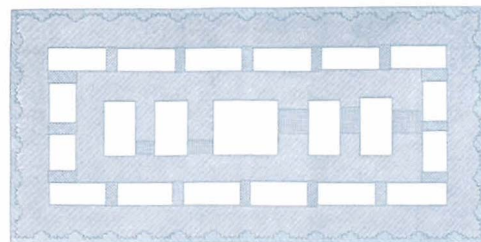
Мастаби

Архитектурата на древния Египет навлиза в разцвета си с обединяването на Горното и Долното египетско царство при управлението на първия фараон, Менес. По време на Старото царство (3200–2778 пр.Хр.) започват да се появяват и най-ранните образци на египетска монументална архитектура – гробниците, още наречени *мастаби*. Според египетската религия земният живот е временен, докато животът на душата е вечен и затова паметниците на вечността трябва да устоят на времето. Храмът и гробницата дават израз на това вярване: гробницата е вход към отвъдния живот, а храмът – дом на боговете. Това е причината за тяхното внимателно проектиране, оформление и украса, които комбинират естетическото с утилитарното. Древноегипетските градове и дворци днес са част от пръстта, от която са били изградени, но домовете на духа все още вдъхновяват съвременната архитектура.

▲ Мастаба

Мастабата (гробница-платформа) е замислена да повтаря плана на древноегипетското жилище. То било с правоъгълна форма, с няколко малки стаи, а под тях – широка яма. По този начин *мастабата* осигурява както място за покойника, така и за предмети, необходими в отвъдния живот. Постройката е изградена от дървени или груби кирпичени стълбове, затиснати с чакъл, а стените били от кирпич.

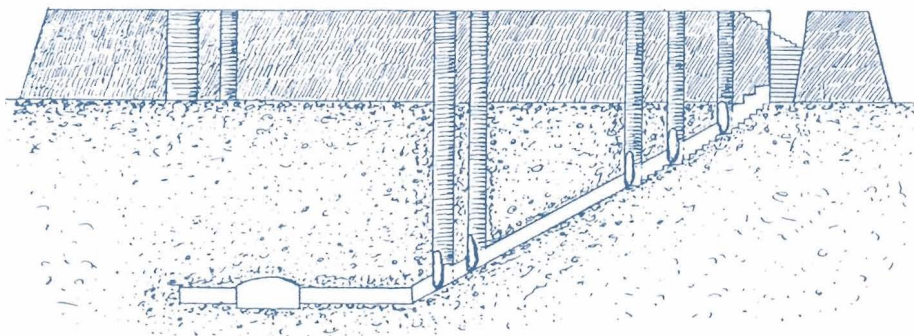

▲ Дворцова фасада

Фасадата на *мастабата* на владетеля често е изградена от редуващи се изпъкналости и вдлъбнатини. Смята се, че понеже гробницата е последният земен дом на фараона, фасадата имитира дървената ламперия на ранните египетски дворци. Тъй като се изработвала от кирпич, счита се, че е повлияна от месопотамската архитектура. Често има ярка и богата цветна украса, следи от която се откриват и днес.

● Погребална камера

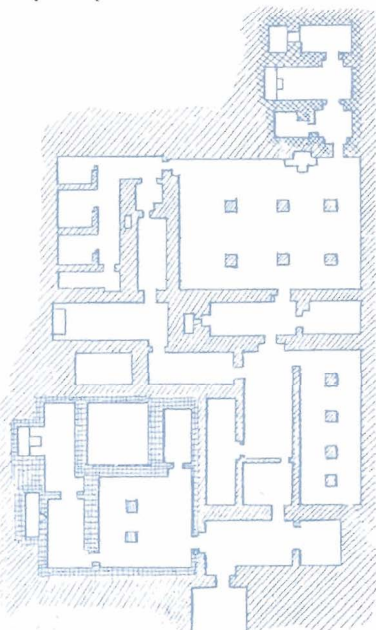
През III и IV династия (2780–2565 пр.Хр.) се обръща внимание на неприкосновеността на гробницата, а архитектурните нововъведения са насочени към вътрешността на *мастабата*. Оформлението на външната част се опростява, а самата погребална камера – вечният дом на покойника, се вкопава дълбоко в земята. Въвеждат се защитни мерки като падащи прегради от каменни плочи.

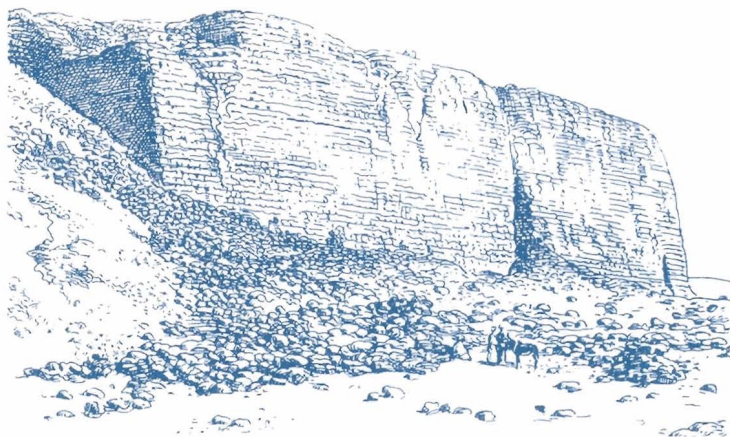
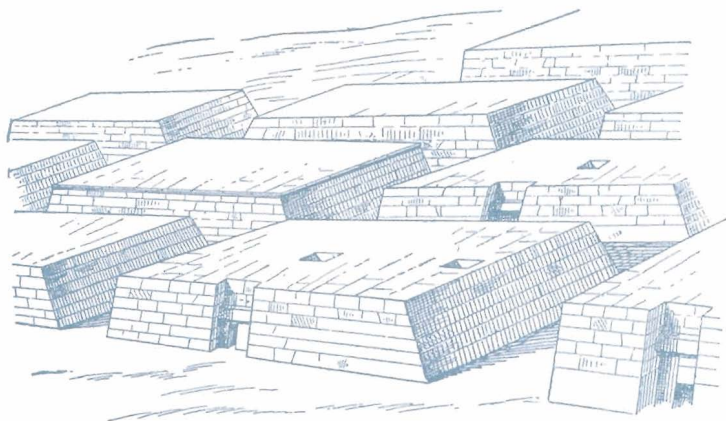
▲ Лъжлива врата

Тъй като гробницата е вечният дом на покойника, кирпичена или каменна имитация на дървена врата, вградена във фасадата, позволява на душата Ка да влиза и излиза от гробницата, когато пожелае. Псевдовратата обикновено е от източната страна на гробницата и гледа към Нил, позволявайки на душата да пътува по реката.

Гробища с мастаби

През IV династия (2680–2565 пр.Хр.) се изграждат първите гробища с *мастаби*, които не са за фараона, но са в близост до царската гробница. Притежателите им са висши сановници, а *мастабите* вероятно са чест, оказана от фараона. Те включват малък параклис, често една проста ниша, където върху жертвена плоча се оставят дарове за покойниците.

◀ Схематичен план

Най-сложните гробници се състоят от множество камери, както и вход към вечността. Стаите са украсени с реалистични релефи, изобразяващи природни мотиви и сцени от отвъдния живот – идеализиран паралел на египетското ежедневие. В гробницата има складове, параклис, стаи за отдих и за хранене.

▲ Кирпич

Кирпичът – смес от кал и слама, е традиционният строителен материал в древен Египет. Лесно се оформя на тухли. В Месопотамия го използват като материал при изграждането на по-големи сгради като зикуратите. Кирпичът позволява на строителите да използват обикновени строителни техники при създаването на монументални форми.

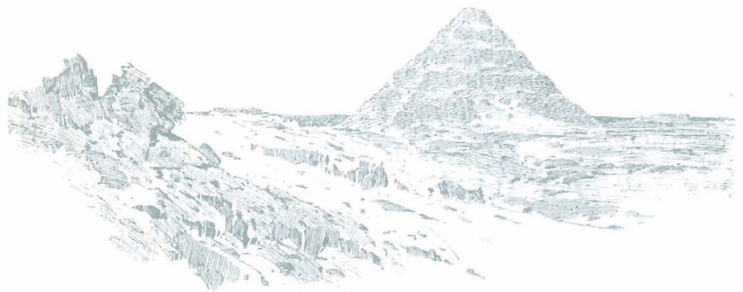
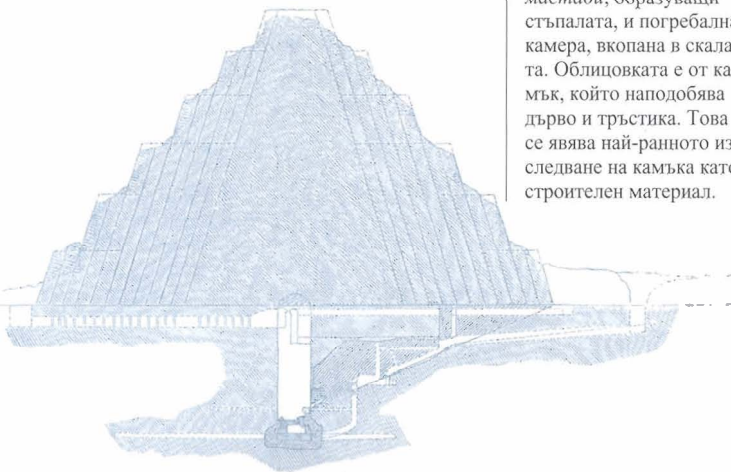
Древен Египет

Пирамиди

Архитектурната особеност, най-често свързвана с древен Египет, е пирамидата, най-вече заради великата Хеопсова пирамида в Гиза – единственото от Седемте чудеса на античния свят, съхранено до наши дни. Пирамидите се появяват за първи път като царски гробници по времето на III династия (2780–2680 пр.Хр.), а са усъвършенствани през IV династия. Предпочитани са за царски некропол, но по време на Средното царство (2160–1785 пр.Хр.) това се променя – пирамидата навлиза и в строежа на гробниците на гражданите.

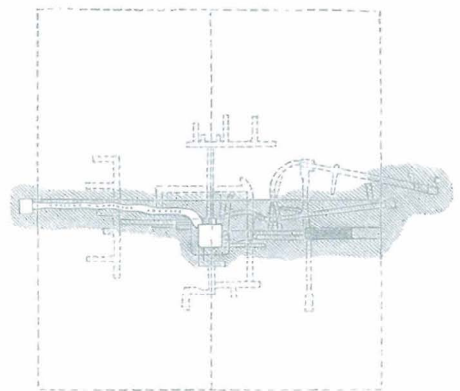
Вътрешността на царската пирамида е богато украсена с погребални заклинания (познати като „Текстове от пирамидите“). Така пирамидата дава не само подслон за душата на фараона, но и напътствия за отвъдния живот.

Смятало се е, че огромната постройка ще приближи царя до небето при богаслънце Ра, където ще пътува с него и със свита от висши сановници, погребани в *мастабите* до пирамидата.

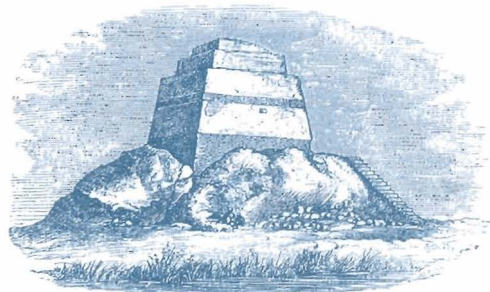
▶ Стъпаловидната пирамида в Сакара (ок. 2778 пр.Хр.)

При платото Сакара се намира първата пирамида на фараона от III династия Джосер. В нея са включени фалшив дворец, сгради за юбилейни празненства и храмове. Стъпаловидната пирамида се оказва най-значимото архитектурно нововъведение в Старото царство, а нейният архитект – Имхотеп – по-късно е обожествен.

▼ Чакълен пълнеж, Стъпаловидната пирамида в Сакара

Стъпаловидната пирамида е построена от пръст и чакъл, с надстройка от шест *мастаби*, образуващи стъпалата, и погребална камера, вкопана в скалата. Облицовката е от камък, който наподобява дърво и тръстика. Това се явява най-ранното изследване на камъка като строителен материал.

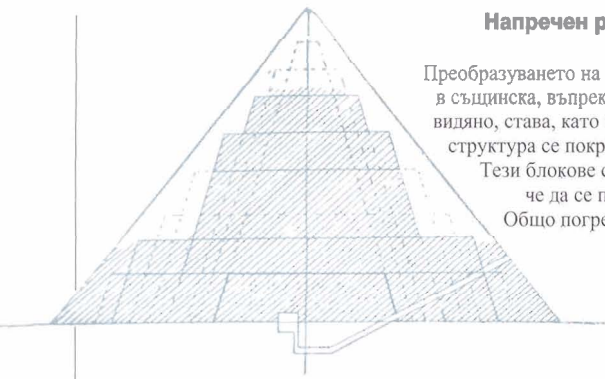

▲ Пирамидата в Медум (III династия)

Първоначално замислена като пирамида със седем стъпала, оцелялата до наши дни структура в Медум се състои от пътни слоеве зидария. Изграждането на тази пирамида вероятно започва при управлението на Хуни, а е довършена във вид на същинска пирамида с наклонени стени по времето на фараона Снофру.

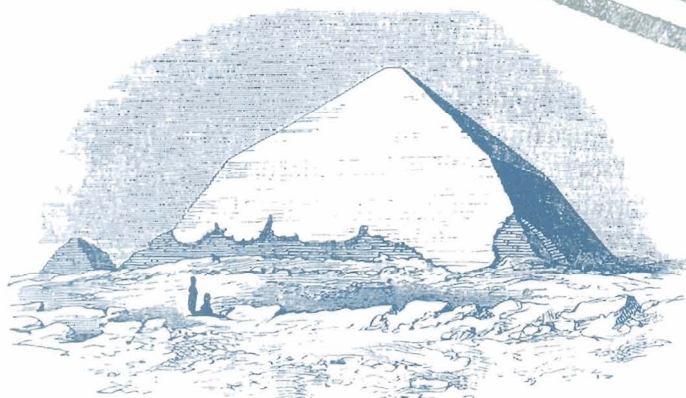
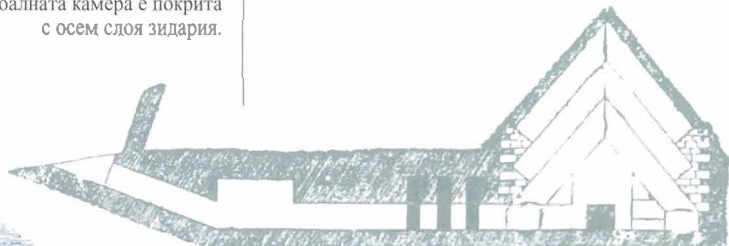
Напречен разрез на пирамидата в Медум

Преобразуването на стъпаловидната пирамида в същинска, въпреки че днес не може да бъде видяно, става, като стъпаловидната вътрешна структура се покрива с варовикови блокове. Тези блокове са издялани под ъгъл, така че да се получи гладка повърхност. Общо погребалната камера е покрита с осем слоя зидария.

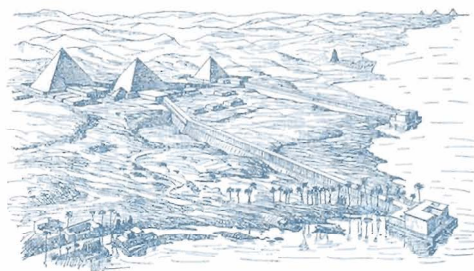
Пирамида на Унас, Сакара (VI династия)

Тази царска пирамида се намира в съседство със Стъпаловидната пирамида. Характеризира се с опростена структура и лошо изпълнение. Забележителна е с откритата украса от йероглифи и рисунки („Текстове от пирамидите“) – напътствия към покойника по пътя му към отвъдното.

Пирамиден комплекс, Абухир (V династия)

Пирамидният комплекс на запад от Сакара включва пирамидите на трима фараони, храмове за приемането на покойниците след пренасянето им по реката и повдигнати пътеки, които водят до погребалните храмове, където на мъртвите се оказват последни почести, преди да бъдат положени в пирамидите.

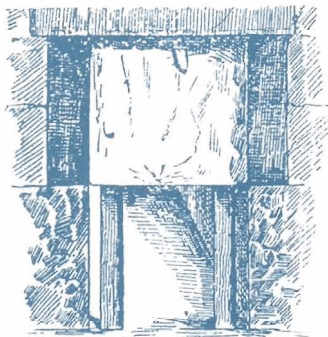

Пречупената пирамида, Дахшур (ок. 2723 пр.Хр.)

Построена по времето на Снофру, тази пирамида всъщност никога не е била използвана. Рязката промяна на ъгъла от 44 на 43 градуса ѝ придава характерна пречупена форма. Вероятно това е било необходимо, за да може постройката да издържи тежестта. Пирамидата съдържа стъпаловидна конзолна камера и е облицована с варовик.

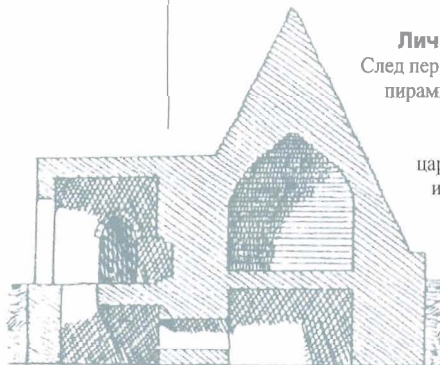
Защитна преграда, пирамида на Унас

Защитните прегради демонстрират нуждата пирамидата да се предпази от крадци. Дървени подпори поддържат гранитови плочи, докато мумията бъде положена. На излизане подпорите биват издърпани, плочите падат и запечатват гробницата.

Лични пирамиди, Абидос

След периода на Средното царство пирамидите стават елемент и на гражданската погребална архитектура, а не само на царската. Прости структури, използващи най-основните елементи на царската гробница – параклис и камера, завършваща с тухлена пирамида, – стават популярен погребален мотив.

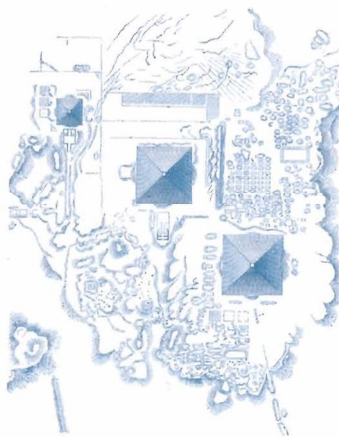
Древен Египет

Великата пирамида в Гиза

Погребалният комплекс в Гиза бележи апогея на пирамидата в древноегипетската архитектура. Изграден при господството на три поколения фараони от IV династия – Хеопс (дядо), Хефрен (син) и Микерин (внук), – този комплекс използва всички архитектурни компоненти, свързани със строежа на царска гробница в голям мащаб. За построяването на самата пирамида хиляди каменни блокове биват пренесени до пустинята, първо по реката, а после извлечени на плъзгащи се структури. Не след дълго огромният мащаб на пирамидите и сложността на строежа им стават извор на разкази за нечувани жестокости от страна на тираничните египетски царе от това време, въпреки че истинският начин и техника на строежа все още не са изяснени напълно. Голямата Хеопсова пирамида демонстрира в най-чист вид геометричната архитектура и все още вдъхновява съвременните архитекти да пресъздават формата ѝ в модерни сгради в световни столици като Париж.

Великата пирамида на Хеопс (2680–2565 пр.Хр.)

Това е най-голямата от трите пирамиди. На височина достига 146 м, а площта в основата ѝ е 231 кв. м. Изградена е от варовик, част от който не е добит в границите на Египет. От всяка страна на пирамидата има по една яма с дарска ладия, за да може душата на фараона да пътува свободно.

Сфинксът в Гиза

Построен в близост до пирамидата на Хефрен, сфинксът е издялан от единствен варовиков блок. Това е най-ранният оцелял пример за фигура с лъско тяло, глава на фараон, перука и изкуствена брада. Сфинксът имал ролята на пазач на царските гробници.

Некрополът в Гиза

Трите основни елемента на некропола – пирамидите на Хеопс, Хефрен и Микерин – лежат на почти диагонална ос. Придружаващите ги възпоменателни храмове и повдигнати пътеки гледат към Нил, а на запад е гробищното поле с мащаби на висши сановници.

Коридори, Хеопсовата пирамида

Погребалните камери на царя и царицата, а също и подземната камера в структурата на пирамидата, се достигат чрез три коридора. Тези коридори са с настилка от камък и водят както нагоре, така и надолу. Най-дългият от тях е повече от 100 м. Тези неукрасени коридори създават тържествен пасаж за мъртвите.

